

YURTDIŞI ÇIKIŞ HARCİ UYGULAMASI USUL ve ESASLARI

İlyas ÖZTÜRK (*)

I - GİRİŞ

12.07.2001 tarih ve 24460 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 01.08.2001 tarihinde yürürlüğe giren 4705 sayılı kanunun ile yurtdışına çıkış yapanlardan belli tutarda harç alınacağı hüküm altına alınmıştır. Bakanlar Kuruluna, bu harçtan muaf tutulacaklar ile harcın ödenmesine ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi verilmiştir. Bu yetki kapsamında Bakanlar Kurulu muhtelif tarihlerde birçok karar çıkarak yurtdışı çıkış harcından muaf olacak kişilerin kapsamını genişletmiştir. Bu yazımızda 28.03.2006 tarih ve 26122 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak izleyen günde yürürlüğe giren 2006/10177 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki kararın 1 inci maddesi ile yapılan değişiklikler de dikkate alınarak yurtdışı çıkış harcının kimler tarafından ödenip, kimler tarafından ödenmeyeceği açıklanacaktır.

2. YURTDIŞI ÇIKIŞ HARCININ MÜKELLEFLERİ ve TUTARI:

Yurtdışına çıkış harcının mükellefleri **Türk Vatandaşlarıdır**. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşları ve diğer ülke vatandaşları bu harcı ödemezler.

4705 sayılı kanunun 1. maddesinde, (4736 sayılı kanunun 5. maddesi ile yapılan değişiklikten önce) yurtdışı çıkış harcı tutarı 50 USD iken, yapılan değişiklik ile harç tutarı 01.02.2002 tarihinden itibaren 70.000.000.-TL olarak belirlenmiştir ve halen bu tutar geçerlidir.

3. YURTDIŞI ÇIKIŞ HARCINDAN MUAF OLANLAR:

Bakanlar Kuruluna verilen yetkiye istinaden çıkarılan ve 28.07.2001 tarih ve 24476 sayılı resmi gazete-de yayımlanarak 01.08.2001 tarihinde yürürlüğe giren 2001/2762 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı¹ ile harçtan muaf olanlar ile bu muafiyeti belgeleyen evrakların neler olduğu tek tek sayılmıştır.

Buna göre aşağıda sayılan kişiler yurtdışı çıkış harcından muaftırlar.

- a) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine seyahat edenler,
- b) Yurt dışında öğrenim gören öğrenciler ile 7 ya-şından küçük olanlar,
- c) Tam teşekküllü sağlık kurumlarından alınacak ve Sağlık Bakanlığınca tasdik edilecek raporlara istinaden yurt dışında tedavi görececek olanlar ve refakatçileri (sağlık kontrolü için gidenler hariç),

(*) Vergi Denetmen Yrd.

¹ Not: Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı aşağıdaki tabloda yer alan Bakanlar Kurulu Kararları ile değişikliğe uğramıştır.

Bakanlar Kurulu Karar		Resmi Gazete	
Tarihi	No'su	Tarihi	No'su
03.01.2002	2002/3545	31.01.2002	24657
05.02.2003	2003/5229	10.02.2003	25050(M)
27.05.2003	2003/5700	06.06.2003	25130
04.12.2003	2003/6719	27.01.2004	25359
08.03.2006	2006/10177	28.03.2006	26122

d) Yurt dışında sürekli görevli kamu personeli ile bunların eş ve 18 yaşından küçük çocukları,

e) Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyelerin görevli olarak yurt dışına çıkan personeli,

f) Yurt dışına ticari amaçla sefer yapan; gemi ve uçak personeli ile motorlu kara taşıtlarının 3 kişiye kadar olan personeli,

g) Geldikleri ülkeye her yıl bir defaya mahsus olmak üzere yapacakları seyahatler için Türk vatandaşlığına kabul edilen göçmen ve mülteciler,

h) Yurt dışında bir işverene bağlı olarak çalışan Türk vatandaşları ile eş ve 18 yaşından küçük çocukları,

i) Çift pasaportlu kişilerden yabancı ülke pasaportu ile çıkış yapanlar,

j) Yurt dışında müstakil iş sahibi olarak sürekli oturan ve geçimini yurt dışında temin ettiğini belgelendiren Türk vatandaşları ile bunların eş ve 18 yaşından küçük çocukları,

k) Sınır boyunda yaşayıp idari mektupla yurt dışına çıkanlar,

l) Uluslar arası spor müsabakalarına iştirak etmek üzere yurt dışına çıkan sporcu ve antrenörler,

m) Türkiye Seyahat Acentaları Birliğine üye (A) ve (B) Grubu Seyahat Acentası İşletme Belgesi sahibi firma temsilcisi (her firma için iki kişi),

n) Dini bayramlarda sınır komşusu ülkelere 3 günü geçmemek üzere seyahat edenler,

o) Hac seyahatine ilk defa gidenler.

p) Kara yolu ile (demir yolu dahil) yurt dışına çıkış yapan Sınır Ticareti Belgesi sahibi firma temsilcileri (her firma için iki kişi)

r) İhracatçı birliklerine üye olan firmalardan bir önceki yıl ihracatı 250.000 YTL' nin üzerinde olanların bir temsilcisi,

s) Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğünce verilen basın kartına sahip gazeteciler,

t) Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan alınmış Turizm Yatırım veya İşletme Belgesi sahibi konaklama işletmesi temsilcisi (her işletme için iki kişi),

u) Uluslararası sempozyum, seminer, konferans, toplantı, fuar, panayır, festival gibi etkinliklere katılmak amacıyla yurt dışına çıkış yapan meslek odaları ve bunların birlikleri temsilcileri,

v) Bilimsel, sosyal, kültürel ve spor etkinliklerine katılmak veya eğitim amacıyla yurt dışına çıkış yapan üniversite öğretim elemanları ile öğretmenler ve öğrenciler,

y) Uluslar arası tarih, kültür ve güzel sanatlar şenlikleri ve festivalleri, kongreler, konferanslar ve panayırılar nedeniyle yurt dışına çıkacak topluluklar, folklor grupları,

z) Yurt dışında gerçekleştirilecek ticari fuar ve iş gezilerine çıkan heyetler ile fuar organizasyonunda görev alanlar.

4. YURTDIŞI ÇIKIŞ HARCİ MUAFİYETİNİN BELGELENDİRİLMESİ:

Yukarıda harçtan muaf olarak sayılan kişiler aşağıdaki belgeleri hudut çıkış kapılarında çıkış işlemlerini yapan emniyet görevlisine ibraz ederek yurtdışı çıkış harcı ödemeden yurtdışına çıkabilirler.

Bu belgeler sırasıyla aşağıdaki gibidir.

1) (b) bendi kapsamındaki seyahatlerde yurt dışına öğrenim gördüklerine ilişkin öğrenci belgesini,

2) (c) bendindeki seyahatlerde tam teşekküllü sağlık kurumlarından alınacak ve Sağlık Bakanlığınca tasdik edilecek raporu,

3) (d) ve (e) bentleri kapsamındaki seyahatlerde yurt dışına görevli olarak çıktıkları veya bulunduklarına dair kurumlarından alacakları belgeyi,

4) (f) bendine göre yurt dışına araçla birlikte çıkmak kaydıyla ticari amaçla çıktıklarını tevsik eden belgeyi (motorlu kara taşıtlarının 3 kişiye kadar olan personeli için belge aranmaz),

5) (g) bendi kapsamındaki seyahatlerde yetkili makamlar tarafından verilen belgeyi,

6) (h) ve (j) bentleri kapsamındaki seyahatlerde durumlarını belirten belgeyi,

7) (l) bendine göre yurt dışına çıkışlarda ilgili spor federasyonlarından alınacak belgeyi,

8) (m) bendi kapsamında yurt dışı çıkışlarda Türkiye Seyahat Acentaları Birliği tarafından verilen yetki belgesini,

9) (o) bendi kapsamındaki seyahatlerde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından verilen belgeyi,

10) (p) bendi kapsamında Sınır Ticareti Belgesine dayalı olarak yapılacak seyahatlerde firma temsilcileri adına valilikçe düzenleneni belgeyi,

11) (r) bendi kapsamında yurt dışına çıkışlarda ihracatçı birliklerince verilen belgeyi,

12) (s) bendi kapsamında yurt dışına çıkışlarda basın kartı ile birlikte bağlı olduğu işyerinin görevlendirme yazısını,

13) (t) bendi kapsamında yurt dışına çıkışlarda Türkiye Otelciler Birliği'nce yada bağlı oldukları birliklerce verilmiş belgeyi,

14) (u) bendi kapsamında yurt dışına çıkışlarda bağlı olduğu birliğin görevlendirme yazısını,

15) (v) bendi kapsamında yurt dışına çıkışlarda üniversite öğretim elemanı ve öğrencisinin ilgili üniversiteden, diğerlerinin ise Milli Eğitim Bakanlığı'ndan alınacak yazıyı,

16) (y) bendi kapsamında yurt dışına çıkışlarda Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan alınacak yazıyı,

17) (z) bendi kapsamında yurt dışına çıkışlarda bağlı bulunulan meslek odası veya birliğinin yazısı,

5. YURTDIŞI ÇIKIŞ HARCININ ÖDENMESİ:

Harç, pasaporta "Yurt Dışı Çıkış Harç Pulu" yapıştırmak suretiyle ödenir. Yurt dışına çıkış işlemlerinin yapılabilmesi için pasaport üzerine harç pulunun yapıştırılmış olması gerekir. Hudut çıkış kapılarında çıkış işlemlerini yapan emniyet görevlilerince "Yurt Dışı Çıkış Harç Pulu" nun pasaport üzerine yapıştırılıp yapıştırılmadığı kontrol edilir ve çıkış kaşesi harç pulu üzerine de basılmak suretiyle iptal edilir.

6. HAKSIZ YERE TAHSİL EDİLEN YURTDIŞI ÇIKIŞ HARCININ İADESİ:

Yurt dışı çıkış harcının tahsil usul ve esaslarını belirleyen 2001/2762 sayılı Karar'ın 4 üncü maddesine göre harçtan muaf olan kişilerden yanlışlıkla fazla veya yersiz tahsil edildiği anlaşılan harçların iade edilmesinde, bu kişilerin pasaportlarının kimlik bilgilerini içeren sayfası ile yurt dışı çıkış harç pulu yapıştırılmış olan sayfasının birer örneği veya bankalarca düzenlenen vergi tahsil alındısının aslı ile birlikte, Bankalar aracılığıyla tahsil edilerek ilgili vergi dairesine aktarılan ve fazla tahsil edildiği anlaşılan sözkonusu harçların iade edilebilmesi için ilgili vergi dairesine, Pul yapıştırılmak suretiyle ödenen yurt dışı çıkış harcının iadesinde ise tahsilatı yapan saymanlığa, müracaat edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, sözkonusu Karar'ın 4 üncü maddesinde sayılan ve harçtan muaf olan ancak kendilerinden sehven harç tahsil olunan kişilerin 5 inci maddede belirtilen belgeleri iade talebi sırasında saymanlık veya vergi dairesine ibraz etmeleri gerekmektedir.

7. SONUÇ:

4705 sayılı kanunun genel gerekçesinde de belirtildiği üzere 2001 yılında uygulanmakta olan ekonomik program çerçevesinde ihtiyaç duyulan ek mali kaynağın sağlanabilmesi amacıyla bu kapsamda uygulanmasına başlanan yurtdışı çıkış harcı uygulamasının devam ettiği süreçte harçtan muaf olanların kapsamını sürekli olarak genişletilmiştir.

Sözkonusu yasanın gerekçelerinin ortadan kalkmış olduğu, 2001 yılından bu yana da harçtan muaf olan kişilerin kapsamının sürekli olarak genişletildiği süreçte sözkonusu harcın uygulamasına son verilmelidir.

Bu kapsamda 1/1274 esas numarası ile 01.12.2006 da TBMM Başkanlığına sunulan kanun tasarısı halen Plan ve Bütçe Komisyonunda beklemektedir. Sözkonusu kanun tasarısında Türkiye Cumhuriyeti pasaportu ile yurt dışına çıkış yapanlardan çıkış başına 15 YTL harç alınması; çıkış tarihi itibarıyla son bir yılda altı aydan fazla yurt dışında ikamet edenler ve 7 yaşını doldurmuş olanlar ile yurt dışına ticari amaçla sefer yapan kara, deniz, hava ve demiryolu toplu taşıma ve yük taşıma araçlarının mürettebatından yurt dışına çıkış harcı alınmaması ile harcın beyan ve ödenmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmekte; "Yurt Dışı Çıkışlardan Harç Alınması ve 4481 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

Böylece esasında anayasada hüküm altına alınan seyahat özgürlüğüne de aykırılık teşkil eden ve vatandaşlara yurtdışı çıkışlarında zaman kaybettiren uygulamaya son verilmiş olacaktır.

KAYNAKLAR:

- 1- 4705 Sayılı Kanun,
- 2- 2002/3545 sayılı BKK,
- 3- 2003/5229 sayılı BKK,
- 4- 2003/5700 sayılı BKK,
- 5- 2003/6719 sayılı BKK,
- 6- 2006/10177 sayılı BKK,
- 7- 1 No'lu Yurt Dışı Çıkış Harcı Sirküleri,
- 8- 2 No'lu Yurt Dışı Çıkış Harcı Sirküleri.